

Nemške oklopne in pehotne kolone prodrle 35 milj daleč v Belgijo

Nemška ofenziva na zapadni fronti se nadaljuje z nezmanjšano srditostjo. Petnajst vojaških divizij, med temi pet oklopnih, v akciji. Oklopne in pehotne kolone ruske armade zasedle trinajst naselbin v prodiranjih v Čehoslovakiji. Moskva molči o operacijah sovjetskih sil pri Budimpešti. Jugoslovanski partizani udarli v Zagreb. Bitka za posest otoka Leyta bo kmalu zaključena s popolno ameriško zmago

PARIZ, 21. dec.—Zavezniški glavni stan naznanja, da so Nemci prodrli 35 milj daleč v Belgijo in presekali glavno cesto 4 milj južno od mesta Liege. Belgijske trdnjave.

Nemška protiofenziva je zabila dve dolgi zagodži v zavezniške komunikacijske linije. Nemci so vrgli v boj šest oklopnih in devet pehotnih divizij. Nemški uspeh se lahko deloma pripisuje gosti megli, ki onemogoča zavezniškimi bojnim letalom, da bi stopili v akcijo.

V sektorju luksemburškega ozemlja so nacistične čete prodrle daleč v notranjost v direktni smeri proti francoskemu mestu Sedan, kjer so Nemci leta 1940 izvojevali veliko zmago.

Pariz, 21. dec.—Velika nemška protiofenziva proti zavezniškim silam na zapadni fronti se nadaljuje z nezmanjšano srditostjo. Glavno pozorišče je še vedno na fronti prve ameriške armade, katere poveljnik je general Hodges.

Nemško poveljstvo je zagnalo petnajst vojaških divizij, okrog 225.000 vojakov, v protiofenzivo. Med temi je pet oklopnih.

Glavni stan poveljstva zavezniških sil je priznal možnost nadaljnjih nemških uspehov, kakor tudi dejstvo, da se položaj, ki je resen, lahko poslabša. "Podvezli smo korake za ustavitve nemške protiofenzive, toda pričakovati ne moremo, da se bo položaj zasulak nam v prihodnjem tednu."

To stališče je v konfliktu s prej objavljenimi poročili, da so zavezniški zavrnili nemško protiofenzivo po petdnevnih ljutih bitkah, ki nimajo primere v zgodovini vojne. Poročila so tudi trdila, da so ameriške sile stabilizirale pozicije na obeh koncih 60 milj dolge fronte.

Ameriške čete so si sproti napadi utrle pot v Stavelot, strategično belgijsko mesto, iz katerega so se morale v ponedeljek umakniti pod pritiskom Nemcev. Zavezniška radiopostaja v Luksemburgu je utihnila, kar se smatra za slabo znamenje. Možnost je, da so jo Američani razbili ali pa je prišla v nemške roke. Berlin je poročal, da so nemške sile v akciji v Luksemburgu v bližini glavnega mesta.

V akciji proti ameriškim silam v notni nemških oklopnih divizij, ki so stale nasproti zavezniškim pri Caenu, ko so se vršile te bitke za posest tega francoskega trdnjavskega mesta. Dopolnil ameriške čišniške agente. Associated Press poroča s štente, da je položaj resen in nevaren.

Glavni zavezniški stan je razdal, da so Nemci udarli v Belgijo v Luksemburško v štirih krajih v prvih dveh dneh prodrli 20 milj daleč v obeh deželah. Stališče glavno mesto distrikt Leyta, ki ga imena, je še v ameriških rokah. Ljute bitke so v teku pri

Honsfeldu, Belgija, 27 milj južno od Aachena.

London, 21. dec.—Ruske oklopne in pehotne kolone so prodrle sedem milj daleč v južnem delu Čehoslovakije in zasedle trinajst naselbin. Prve so oddaljene 17 milj od Lučenca, velikega komunikacijskega središča.

Uradni komunikacije, objavljen v Moskvi danes zjutraj, pravi, da so Rusi zožili jeklen obroč okrog Košic, drugega važnega komunikacijskega centra v Čehoslovakiji. Sovjetske oklopne kolone naskakujejo Tarco, nemško trdnjavo, dve milj od Košic. Nemški protinapadi na pozicije ruskih sil na vzhodni in južni strani Košice so bili odbiti in sovražnik vržen nazaj z velikimi izgubami.

Moskva molči o operacijah na fronti pri Budimpešti. Prej je naznanila, da se obleganje glavnega ogrskega mesta nadaljuje. Radijsko poročilo iz Švice pravi, da so jugoslovanski partizani udarli v Zagreb, hrvaško prestolnico.

Leyte, Filipini, 21. dec.—General Douglas MacArthur je naznanil, da se bitka za posest tega otoka bliža koncu. Ameriške čete so zdrobile japonsko bojno črto in zadale smrtno udarce sovražniku.

Ostanki japonske sile so pobegnili v hribe na severni konici otoka. Američani so zasegli ogromne zaloge japonskega orožja vseh vrst, streliva in drugega vojnega materiala.

MacArthur je tudi naznanil zadrževanje japonskega odpora na otoku Mindoru, katerega so ameriške čete invadirale zadnji teden.

Amerika rešila Novo Zelandijo
Minister naglašuje potrebo utrditev vezi

London, 21. dec.—D. G. Sullivan, član novozelandske vlade, je dejal, da je Amerika rešila njegovo deželo pred japonsko invazijo in okupacijo. On je pravkar dospel v London iz Amerike kot načelnik delegacije, ki se je udeležila mednarodne letalske konference v Chicagu.

V svojem govoru je naglašal potrebo utrditev vezi med Novo Zelandijo in Ameriko. "Dasi smo lojalni Veliki Britaniji, je kljub temu naša dolžnost, da delamo za poglavitno prijateljstvo in utrditev vezi z Ameriko, ki nas je rešila pred katastrofo japonske okupacije," je dejal.

Sullivan je dejal, da Japonska razpolaga še z močno oboroženo silo, čeprav je ta že doživela strašne udarce v bitkah z zavezniškimi na Pacifiku. On je tudi napovedal, da bo vojna z Japonsko trajala najmanj osemnajst mesecev po porazu nemških sil v Evropi.

Volitve v osvobojeni Italiji naznanjene

Grški kralj išče stanovanje

Izgubil je upanje glede vrnitve v domovino

London, 21. dec.—Izgleda, da se grški kralj Jurij pripravlja na dolgo izgnanstvo v Angliji. Poročilo pravi, da išče novo stanovanje na deželi in je pripravljen plačati \$40.000 za poslopje, ki bi ustrezalo njegovi želji.

Kralj zdaj stanuje v nekem hotelu v Londonu. On pozorno motri razplet dogodkov v Grčiji, kjer je ljudstvo že demonstriralo, da ga ne mara v svoji sredi. Trdi se, da je izgubil upanje glede vrnitve v Grčijo.

Jurij živi na stroške grškega ljudstva. Po poročilu, ki ga je objavila grška vlada v zadnjem februarju, je njegova plača \$212.000 na leto. Plačo dobivajo tudi vsi člani njegove družine. On je nagradil milijone, ko je bil na grškem prestolu. Ti se nahajajo v angleških, ameriških in švicarskih bankah.

Belgijske odporne grupe se jeze

Angleški general zavrnil apel za orožje

Bruselj, Belgija, 21. dec.—Belgijske odporne grupe se jeze, ker je general George Erskine, poveljnik angleških sil v Belgiji, zavrnil apel, naj jim preskrbi orožje za boj proti Nemcem, ki so invadirali deželo v sedanjih protiofenzivi na zapadni fronti.

Fernand Demany je apeliral na generala v imenu teh grup za orožje. Grupe so bile razorožene s pomočjo britskih čet na zahtevo premierja Pierlot. Člani njegove vlade so se vrnili v Bruselj iz Londona, ko so zavezniški osvobodili Belgijo. Belgijske grupe so se odločno borile proti nemški okupacijski sili.

Demany je dejal, da so petokolonci obnovili aktivnosti v Belgiji, za kar sta odgovorna Pierlot in poveljstvo angleških čet. On je tudi razkril, da sta se v Londonu Degrelle in Jef Van de Wiele, belgijska kvizlinga, sestala z nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom pred začetkom nacistične protiofenzive na zapadni fronti.

Grof Sforza odklonil ponudbo

Izjavil je, da ne mara biti poslanik v Washingtonu

Rim, 21. dec.—Grof Carlo Sforza je izjavil, da ne mara sprejeti pozicije italijanskega poslanika v Washingtonu, katero mu je ponudil Ivanoe Bonomi, predsednik nedavno reorganizirane italijanske vlade.

Sforza je odklonil ponudbo v odprtem pismu, katero je naslovil Bonomiju. V tem pismu med drugim "Čeprav bi rad šel v Washington, sem uverjen, da bi moja navzočnost tamkaj izzvala novo kontroverzo. Iz tega razloga odklanjam vašo ponudbo."

EDEN ODGOVORIL KRITIKOM V PARLAMENTU

Laboriti ponovno obsodili vojaško intervencijo v Grčiji

GRKI ZASEDLI BRITSKI STAN

London, 21. dec.—Zunanji minister Anthony Eden je odgovarjal kritikom britske vojaške intervencije v Grčiji v prilogi vladi premierja Papandreouja, zaeno pa je naglasil, da Velika Britanija ne skuša s pomočjo bajonetov vsiliti kralja Jurija grškemu ljudstvu. Dalje je rekel, da Churchillova vlada ne nasprotuje ustanovitvi regentstva v Grčiji. Njen cilj je le vzdrževanje mira in reda, da se omogoči formiranje režima v Atenah, v katerem bodo vse grške grupe, tudi levičarske, ki se bore proti britskim četam in enotam redne grške armade, imele reprezentacijo. Prva naloga je nasičevanje lačnih prebivalcev, druga pa organiziranje svobodnih volitev v Grčiji.

Eden je priporočal sklicanje konference zunanjih ministrov veselih, na kateri naj bi se vršile razprave o perečih problemih, katere je vojna potisnila na površje in čakajo rešitve.

Najostrejšo obsodbo britske vojaške intervencije v Grčiji je izrekel v teku debate v parlamentu laborit Anourin Bevan. Dejal je, da so britski vojaki prišli v Grčijo kot osvoboditelji, zdaj pa so tirani. On je svaril, da bodo laboriti, ko se bo parlament ponovno sestel v svojem zasedanju po božičnih počitnicah, če bodo britske čete takrat še skušale podjarmiti grško ljudstvo, zahtevali glasovanje glede nezaupnice Churchillovi vladi. Izsilili bodo glasovanje celo v slučaju opozicije s strani voditeljev delavske stranke. Vojaška intervencija v Grčiji je prinesla sramoto in ponižanje Veliki Britaniji, ki že dve leti intrigira v prilog kralju Juriju z nameni, da ponovno zasede grški prestol proti volji ljudstva.

Bevan je tudi protestiral proti uporabljanju politično nezrelih indijskih čet v akcijah proti grškim levičarjem. Njemu se je pridružil v obsodbi tudi Arthur Greenwood, besednik delavske stranke v parlamentu. Eden je v svojem odgovoru naglašal, da se je Churchillova vlada posvetovala z Ameriko in Rusijo pred intervencijo v Grčiji in da sta jo oba odobrili.

Danes se bo pričela debata o situaciji v Grčiji v zbornici lordov. Nekateri člani te zbornice so že obsodili intervencijo, "ki je rezultirala v sramotni vojaški akciji proti našim zavezniškim v Grčiji."

Atene, Grčija, 21. dec.—Grški levičarji so okupirali glavni stan poveljstva britske letalske sile v bližini Aten po luti bitki, ki je trajala 24 ur. Okupacija je nadaljnja zmaga levičarjev v operacijah proti britski oboroženi sili. Zadnji ponedeljek so zasedli zloglasno jetnišnico Averoff v Atenah, v kateri se je nahajalo okrog 600 jetnikov. Med temi je bilo mnogo kvizlingov in kolaboratorjev.

Joannis Kallias, predsednik lutsarske grške vlade v času nemške okupacije dežele, ki je pobegnil iz jetnišnice, je bil ponovno aretiran. Policija ga je našla v hiši njegovih prijateljev v Atenah.

General Sforza, poveljnik britskih čet v Grčiji je naslovil nov ultimatum levičarjem, da morajo oddati orožje in se podati brez pogojev. On je priznal, da ti se vedno bombardirajo osrje Aten in da so bile njihove sile opazane v zadnjih dneh.

Domače vesti

Citateljem
Prosveta v ponedeljek ne izide radi božičnega praznika.

Na dopustu

West Middlesex, Pa.—John Valentinčič, sin Toneta Valentinčiča, ki služi pri mornarici od 1943, je prišel na 30-dnevni dopust domov k staršem. On je bil zadnje čase v Afriki, Italiji in Franciji in zopet obratno, nato pa nazaj v Ameriko. Poskusil je mnogo in tudi prinesel veliko spominov.

Nov grob v Minnesoti

Manganese, Minn.—Dne 12. dec. je umrl Jakob Ravnikar, star 58 let in doma iz Gorenjskega. Meseca julija l. l. so mu odrezali levo nogo pod kolonom, prošlega novembra pa je izgubil drugo nogo. Zapušča bolno ženo, tri hčere, pet sinov, od katerih jih je pet v armadi.

Popravek

Strabane, Pa.—Pri poročilu o smrti Antona Senkinca bi se moralo glasil, da zapušča ženo, hčer in brata—ne sina.

Iz Clevelanda

Cleveland.—Umrl je John Levstik, star 69 let in doma iz vasi Grebenje pri Velikih Laščah, odkoder je prišel v Cleveland pred 43 leti. Bil je član društva C. K. of P. Zapušča ženo, sina in dve hčeri.

Akcija za pomoč Dalmaciji

Ekonomsko življenje se oživlja v Banatu

Washington, D. C., 21. okt.—Na nedavni konferenci narodnega osvobodilnega odbora za Hrvaško je bil imenovan poseben odbor, da išče in najde pomoč za Dalmacijo, kjer vlada silno pomanjkanje. To poročilo je oddala radiopostaja Svobodna Jugoslavija in prestregel ga je urad za vojne informacije (OWI) v Washingtonu.

Revsčina je velika tudi v mnogih hrvaških krajih in pomoč je nujno potrebna.

"Na tisoče ljudi je umrlo za lakoto v Dalmaciji od začetka vojne," pravi poročilo. "Nemška okupacijska sila je oropala in oplenila pokrajino. Dalmacija se je osvobodila s svojimi lastnimi napori in čez 90.000 njenih sinov je v vrstah jugoslovanske osvobodilne armade."

Druga vest omenja, da se ekonomsko življenje polagoma oživlja v Banatu. Preskrbljen je gasolin za traktorje in veliki kompleksi zemlje so obdelani. V Petrogradu obratujejo mlinci, kateri zmeljejo 29 vagonov žita dnevno. Velike količine moke so bile poslone v Beograd.

Nemški pastor aretiran v Newarku

Newark, N. J., 21. dec.—Nemški pastor Carl Emil Krepper, naturaliziran ameriški državljan, je bil aretiran na obtožbo, da je imel zveze z nemškimi saboterji, katere je podmorica pred dvema letoma pripeljala v Ameriko. Krepper je bil pridržan pod porokom \$30.000. On je po aretaciji priznal, "da je nudil zavetje persekutiranim Nemcem v Ameriki."

Hess, Hitlerjev zaupnik, v umobolnici

London, 21. dec.—News Chronicle poroča, da se nahaja Rudolf Hess, Hitlerjev zaupnik, ki je bil aretiran v Nemčiji v Angliji, v umobolnici. Stražniki imajo veliko dela z njim, kadar začne besneti, da ga ukrotijo. Hess je pridobil v Anglijo, da je pridobil za klenitev nara, ko se je Nemčija pripravljala za napad na Rusijo.

Ogrska vlada se snuje v Moskvi

Sef štaba ogrske armade v Rusiji

London, 21. dec.—Sem despetla poročila se glase, da je bilo jedro nove ogrske vlade formirano v Moskvi. Zdjaj, ko so ruske armade pred vrati Budimpešte in je njen padec blizu, se snuje nova ogrska administracija, na katero se bodo zavezniki lahko zanesli, da bo izvajala pogoje premirja, ki bo sklenjeno po porazu na Ogrskem.

Ogrska bo postala črna ruske vojaške okupacije, toda Velika Britanija in Amerika bosta poslali misli v Budimpešto. Poročila trdijo, da se sovjeti ne bodo vmešavali v napore glede ustanovitve nove ogrske vlade v Moskvi. Zavzeli so stališče, da je to zadeva Madžarov samih.

Med onimi, ki igrajo važno vlogo v pogajanjih glede ustanovitve nove ogrske vlade v Moskvi, je general Jance Voeros, šef generalnega štaba ogrske armade, ki se je pridružil Rusom, ko je Ferenc Szalasi prevzel oblast v Budimpešti 15. oktobra. Szalasi je Hitlerjeva lutka. Drugi ogrski general, ki se je tudi pridružil Rusom, je Dalnoki Miklos. V Moskvi so tudi trije člani misije, katere je admiral Horthy poslal tja, da sklenejo premirje z Rusijo. Delegacija ogrskih komunistov je tudi v Moskvi, kjer se pogaja z Rusi.

Ugibanja o obsegu nemške sile

Šest milijonov vojakov na frontah

Pariz, 21. dec.—Zdjaj, ko je v teku bitka za Nemčijo, so nastala ugibanja o obsegu nacističnih oboroženih sil, ki stoje nasproti zavezniškim armadam na vseh frontah. Sodi se, da te sile štejejo okrog šest milijonov mož, toda med temi je le 1.250.000 sposobnih v starosti 19 do 45 let. Pred zavezniško invazijo Normandije 6. junija je bilo 60 nemških divizij na zapadu, zdaj pa je tam najmanj 70 divizij. Poveljniki teh so feldmaršal Walther von Model, general Kurt Student in general Hermann Balck. Vrhovni poveljnik vse nemške sile na zapadu je feldmaršal Karl Gerd von Rundstedt.

Ko so prve zavezniške čete invadirale Normandijo, je povprečno število nemške divizije znašalo 17.000. Sedaj je mnogo divizij, ki štejejo manj ko 11.000 možov vsaka.

Na vseh frontah ima Hitler okrog 300 divizij. Po informacijah, katere so dobili zavezniški, je 70 divizij na zapadni fronti, 170 na vzhodni, 30 v Italiji, 20 na Balkanu, 20 v Skandinaviji in ostale znotraj Nemčije. V tej sili niso vključene one, ki vzdržujejo zalagalne čete.

Z umikanjem Nemcev v notranjost se bodo krčile komunistične čete. Poveljstvo bi po tem lahko ojačilo sile na zapadni in vzhodni fronti.

Zarota proti španski diktatorju Francu

Pariz, 21. dec.—Last Aurore je objavil poročilo iz nekoga kraja ob španski meji, da je bila skovana zarota proti diktatorju Francu. Atentat na njegovo življenje se bil izvršen zadnji nedeljo, ko pa se je ponesrečil. Atentatorji so napadli avtomobil, v katerem sta bila Franco in justični minister Eduardo Perez. Voznik avtomobila je bil ranjen. Napad je bil izvršen pred muzejem Pradom v Madridu. Poročilo ne pove, ali so bili napadatelji aretirani in kakšno orožje so imeli.

VAŽEN SPORAZUM MED FRANCIJO IN RUSIJO

General De Gaulle podprl ruski načrt

VPRAŠANJE KONTROLE PORENJA

Pariz, 21. dec.—Francija in sovjetska Rusija sta dosegli sporazum, ki ni povezan z nedavno sklenjeno pogodbo glede vzajemne vojaške in ekonomske pomoči. Sporazum se nanaša na bodočnost Evrope in reševanja problemov.

To ne pomeni, da pogodba vsebuje tajne klavzule. Doznava se, da je general Charles de Gaulle, predsednik začasne francoske vlade, zagotovil Rusijo, ko se je mudil v Moskvi in konferiral s Stalinom ter drugim voditelji, da bo Francija podpirala sovjetski načrt glede začrtanja nove meje med Rusijo in Poljsko. To zagotovilo je dal s pridržkom, da mora poljsko ljudstvo dobiti priliko za formiranje vlade, kakršno hoče, po zaključitvi vojne.

Nobenega znamenja ni, da bo Francija priznala preklicanje priznanja poljske ubežne vlade v Londonu. Stefan Jedrychowski, reprezentant poljskega odbora za narodno osvoboditev, čigar sedež je v Lublinu, je imel razgovor z generalom De Gaullem, ko se je slednji nahajal v Moskvi. To je sprožilo govore, da bo Francija priznala ta odbor kot poljsko vlado.

De Gaulle je zavzel sileno stališče v sporu med poljsko ubežno vlado in Rusijo kot premier Churchill. Slednji je nedavno izjavil v parlamentu, da so ruske zahteve, da mora biti nova meja med Rusijo in Poljsko Curzonova linija, upravičene.

Doznava se tudi, da sta De Gaulle in Stalin razpravljala o vprašanju kontrole nemškega Porenja. Dasi ni bil sprejet noben zaključek, je znano, da je Rusija za skupno francosko-britsko-belgijsko-holandsko kontrolo tega nemškega industrijskega distriktu.

Trdi se, da je Stalin za francosko aneksijo Saarske kotline, v kateri živi čez milijon Nemcev.

Nemške in italijanske čete zajete na Kreti

London, 21. dec.—Okrog 15.000 nemških in italijanskih vojakov je zajetih v severozapadnem kotu Krete, grškega otoka, brez upanja na izmuznitev iz pasti. Okrog otoka tega kota drže grški je deli in britske čete. Poveljnik gerilcev je general Nikola Papadakis. On je poročal, da je že veliko število italijanskih vojakov dezertiralo in celo nekaj nemških in se podalo gerilcem.

Zveza bolgarskih časnika je izključila pisatelje

Sofija, Bolgarija, 21. dec.—Zveza bolgarskih časnika je na svoji letni seji izključila več pisateljev zaradi sodelovanja z nemškimi avtoritetami. Med temi so Aleksander Karapetrov, Duša Kristov, Dragomir Božinov, dr. Emil Popov, Jordan Krastev, Petar Atanasov, Ivan Stojanov in Todor Valšev.

Albanija bo kaznovala vojne zločince

Rim, 21. dec.—Dr. Rok Kolaj, justični minister v albanski vladi, je naznanil ustanovitev ljudskih sodišč, pred katerimi se bodo morali zagovarjati domači in zunanji vojni zločinci. Vsi oni, ki so sodelovali z okupatorji in ovrtili borbo za osvoboditev Albanije, bodo dobili zaslužno kazno.

PROSVETA THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narocnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta...

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year...

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenarocenih člankov se ne vračajo...

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned...

Naslov na vse, kar ima stik z listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

IZ URADA TAJNIKA PODRUŽNICE ŠT. 35 JPO-SS

Cleveland, O. — Za mesec november smo prejeli precej prispevkov pri podružnici št. 35 JPO-SS...

Nadalje so prispevali: Frank Pucelj \$25 (Frank je že poprej prispeval \$50 za SANS), Joseph Pretnar in žena (East Park Drive) \$20...

Po \$10 so darovali: Peter Rostan (on je prispeval \$5 tudi za ruski relief), Gregor Čekada; društvo št. 23 SDZ članarina \$9; po \$5: John Svetina in njegova žena, Mihe Lah, Louis Pozar in njegova žena, L. Levstik in njegova žena (namesto venca za pokojno mrs. Pirnat); po \$2: Mary Rossi, mrs. Bales-Gorišek, Jos. Ferjančič, Frank Sušelj, Frances Zajc, Louis in Mary Lemut; mrs. J. Česnik \$1.

Zavedni rojak Krist Lokar pa je nabral sledeče vsote: po \$5: Louis Černigoj, August Stokel in John Strancar st.; društvo št. 312 \$3; po \$2: Maks Kočevar in Veronica Saban; Anton Pušnar \$1. Skupaj \$23.

Andrew Božič (kovač) mi je izročil \$15, katere sta prispevala: Anton Leskovec \$10 in John Križaj iz Salema, O., \$5.

Torej podružnica št. 35 JPO-SS je prejela v mesecu novembru \$373.

Na zadnji seji podružnice smo razpravljali med drugim tudi o obnašanju in postopanju nekaterih izvršnih odborov JPO-SS in sprejeli smo sklep, da se ne strinjamo z njimi. Mi smo mnenja, da sedaj, ko je ladja v luki, je potrebno, da jo napolnimo, kajti naši rojaki v domovini baš sedaj najbolj potrebujejo pomoči. Sprejeli smo tudi predlog, da ves denar, ki ga imamo v blagajni, pošljemo takoj za hitro pomoč v SANSov urad, kateri ga potem odda na pristojno mesto. Mi smatramo, da ni pošteno, ker hočejo gotovi odborniki JPO-SS zavlačevati in ovirati pomoč stari domovini sedaj, ko je prišel čas, da jim takoj pomagamo.

Oni, ki skušajo ovirati pomoč stari domovini naj vedo, da smo šli nabiralec med narod pobirati prispevke z obljubo, da bomo z

denarjem in drugimi potrebščinami pomagali slovenskemu narodu v trpeči Sloveniji takoj, kakor hitro nam bo mogoče. In ta prilika je sedaj! Na podlagi sklepa zadnje seje podružnice št. 35 JPO-SS sem poslal v SANSov urad \$900, nekaj dolarjev pa je ostalo v blagajni.

Da smo zbrali zopet tako lepo vsoto skupaj, je zasluga gori omenjenih napredno zavednih prispevateljev, katerim na tem mestu v imenu trpeče Slovenije izrekam priznanje in zahvalo. Upam, da bodo našli mnogo, mnogo posnemačev. Čas je prišel, da pomagamo in damo čim več, če tudi nas malo boli. Res da Slovenci nismo bogati in nihče nima denarja, da bi ga razsipaval, toda za naše krvne brate in sestre moramo vsaj malo žrtvovati!

V clevelandskem Pressu v koloni mrs. Eleonore Roosevelt sem čital, ko predsednikova žena opozarja Američane na bedno stanje našega trpečega in najbolj herojskega naroda. Upajmo, da bodo Jugoslovonom pomagali tudi Američani. Saj je Jugoslavija veliko žrtvovala v tej strašni borbi z nacifašisti. In ker je darovalo ogromno številce jugoslovanskih mož, mladeničev, žena in deklet življenje v tej borbi, so s tem prihranili mnogo žrtev svoje Amerike.

Na koncu voljeka spisa ponovno opozarjam na priredbo, ki jo bo priredila tukajšnja podružnica SANSa na sveti večer, 25. decembra, v Slovenskem delavskem domu na Waterloo rd. Ves čisti dobiček bo podarjen za blag namen, za križano Slovenijo. Ne pozabite na to priredbo!

Ponovno poudarjam, da si vzamemo za vzgled naše vrle slovenske mladeniče, ki se nahajajo v Ameriki v ujetništvu. Naši podružnici so prispevali že \$159.

Prispevajmo, bratje, dejanje naj govori!

Joseph F. Durn, tajnik št. 35 JPO-SS.

V POMOČ STARI DOMOVINI

Waukegan, Ill.—Iz vseh slovenskih naselbin v Ameriki čitamo poročila, kako pridno zbirajo Slovenci in drugi Jugoslovanci obleko in denarne prispevke v pomoč trpečemu narodu v Jugoslaviji. Naj tudi jaz poročam iz naše nasebine Waukegan North Chicago, da tudi tukaj ne držimo križem rok, ampak vsaj po svoji moči delamo, da čim več prispevamo, bodisi obleko ali pr denar. Zastopniki podružnice SANSa in JPO-SS delajo skupno kot ena skupina.

Prva pošiljka obleke je znašala 4.120 funtov. Izvoljeni nabiralec grede od hiše do hiše in prosijo za obleko in denar ljudje se povoljno odzivajo. Nabiralec denar od hiše do hiše ni lahka stvar, kajti vzame dosti

truda in zraven se pa še kakšna slaba beseda sliši. Zato nabiralec zasluži posebno priznanje.

Tu slede imena nabiralec in vsote, ki so jih skolektali: Andrew Možek in Frances Mathias \$350.75, Math Jereb in Valentin Jereb \$308, Frances Gregorin in Mary Nagode \$241.50, Annie Mahnič in Annie Ille \$121, Mary Celarec in Mary Kink \$109, Anton Kobal in Jennie Keber \$109, John Gantar in Martin Judnich \$110.50, Helen Jereb in Tončka Bezek \$100, Angela Zelle in Frances Turšič \$79.05, Frances Mlinar in Josephine Podboj \$74.75, Frank Nagode in Math Waršek \$66. Na seji dne 29. oktobra pa je bilo nabrano \$176.

Dalje so prispevali Slovenska zadružna prodajalna \$150, Slovenski narodni dom \$50, društvo Sloga št. 14 SNPJ \$25, društvo št. 94 ABZ \$20, društvo št. 119 SNPJ \$10, klub "Keep the Fire Burning" \$10, društvo št. 588 SNPJ \$5, Slovenska narodna čitalnica \$20, Gospodinjinski odsek SUND \$20, Slovenc National Auxiliary \$20. Kolekta na shodu dne 12. novembra pa je znašala \$412.30. Na tem shodu so tudi sodelovali bratje Hrvatje. Skupaj smo prejeli do sedaj \$2,587.85.

Od te vsote smo poslali na urad SANSa \$2,450. Imeli smo seveda nekaj stroškov s shodom in pošiljateljivo obleke, kar bomo pozneje poročali. Naj še omenim, da je nam dal Slovenski narodni dom brezplačno na razpolago sobe za seje, dvorano za shod in prostor za obleko.

Prav lepa hvala Slovenskemu narodnemu domu, vsem darovalcem in nabiralcem oziroma nabiralkam.

Glede zbiranja obleke pa bo gotovo poročala naša agilna predsednica Mary Celarec. Imena darovalcev pa bodo priobčena pozneje.

Math Jereb, blagajnik.

PISMO IZ STARE DOMOVINE

Milwaukee, Wis.—Dne 12. novembra sem prejel pismo od mojega očeta iz stare domovine. Pisano je bilo 16. avgusta v Stavem trgu pri Črnomlju. Moj oče je po poklicu krojač. Po domače so nas klicali Žnidarjevi. Tolično v pojasnilo našim Poljancem ali Belokrajcem.

Pismo se glasi: "Dragi sin!

Kljub vojnim razmeram smo se odločili, da ti napišem nekaj vrstic; mogoče bo vendar to pisno srečno dospelo do tebe in te našlo zdravega, kakor tudi tvojo družino. Vem, da si zelo radoveden, kako je z nami, zato ti nakratko poročam o novicah, ki so se zgodile v času, odkar je bila ustavljena pošta med Jugoslavijo in Ameriko.

Dne 1. junija 1. 1942 nas je zadel občutna nesreča, ko nam je zgorel dom z vsem gospodarskimi poslopji vred. Rešili smo si samo golo življenje. To se je zgodilo ob priliki napada na Stari trg. Naši borci so namreč napadli italijansko vojaško posadko. Od takrat prebivamo v Riharjevih hiši, po domače Žarkih. Zgorela je tudi vsa živina. Ita-

Med največjimi industrijami mesta New Yorka je oblačilna industrija—sploh je največja in daje kruha stoletičem. Nekdaj so bile njene tovarne prave znojnice, zdaj pa so oblačilni delavci skoraj stoodstotno organizirani. Gornja scena je bila oddajana na radiopostaji po televiziji. Na sliki pri šivalnem stroju je Gertruda Ostrowitz, članica unije International Ladies Garment Workers, in neka krojna modistka, ki se pogovarjata o "modi."

lijanski vojaki so rešile enega konja, katerega so potem odpeljali s seboj.

Najbolj nas je presenetila nesrečna smrt brata Toneta. On je padel v boju dne 30. junija t. l. kot partizanski poročnik pri Bosiljevu. (Ta kraj je znan našim Poljancem ali Belokrajcem). Njegov truplo je bilo pripeljana domov. Pokopan je bil ob zelo lepi udeležbi.

Brat Peter je tudi partizan in je na Dolenjskem. Tudi Alfonz in Marko sta v istih vrstah, Joško in Karel pa se nahajata nekje v nemškem zasedenem ozemlju. Sedaj nam ni znano, kako je kaj z njima, ker nimamo že nad leto dni nobene poštno zveze z njim. Ostali smo kolikor toliko zdravi.

Naj zaenkrat zadostuje, kajti nismo sigurni, da boš dobil to pismo. Ako dobimo tvoj odgovor, potem ti bomo takoj pisali obširnejše. Pozdrav od tvojega očeta in ostalih."

V istem pismu sledi nekaj vrstic, ki jih je napisala moja sestra.

"Dragi brat! Stanujem v Zagodzcu. Moj mož Peter je že tretje leto odsoten. Dne 8. avgusta 1. 1942 so ga odpeljali Italijani v internacijo v Padovo, tam pa so ga ujeli Nemci in ga odpeljali s seboj. Od tedaj mi ni nič znano, kaj se je zgodilo z njim. Odgovori, ako prejmeš te vrstice, in potem ti bom pisala kaj več.

Srčno te pozdravlja tvoja sestra Katarina Šterk."

Tako pišeta moj oče in sestra. Ako bi hotel kateri naših Poljancev več pojasnila, mi naj piše na naslov 1017 So. 6th, Milwaukee, Wis.

Pozdrav čitateljem Prosvete! John Kump, zapisnikar št. 16 SNPJ.

V SPOMIN MOJEMU SINU

Euclid, O.—Prosveta prihaja v našo hišo že mnogo let, zadnja leta pa brezskopno oziroma namesto petih tednikov, ker nas je v družini pet članov SNPJ. Sedaj pa vam pošiljam dodatek v znesku \$1.20, ker nam je umrl naš nadvse ljubljeni sin Edward Bedenko dne 8. novembra v Univerzitetni bolnišnici. Pokopali pa smo ga 11. novembra ob veliki udeležbi njegovih mladih in starih prijateljev.

Njegova krsta je bila okrašena z najlepšimi vencem in cvetlicami; krsto so nosili njegovi dolgoletni prijatelji. Pogreba so se udeležili v velikem številu družtveni bratje in sestre, prav tako sosedje in prijatelji iz North Randolpha, Loraina, Brecksvilla in drugod.

Govornik, ki je govoril v kapeli pri odprti krsti, je opisal njegovo življenje tako živo, da ni niti eno oko ostalo suho. Tudi jaz hočem nakratko opisati Edwardovo življenje. Rodil se je v Park Cityju, Utah, 7. novembra 1. 1908. Do leta 1919 smo živeli v zapadnem in južnem Utahu ter Edisonu in Panami, Oklahoma. Od tam pa smo se preselili 1. 1919 v Cleveland, O.

Ker smo se večkrat preselili, nista imela moja sinova stalnega doma in ne stalne šole, temu pa je vzrok, ker sta imela slabega očeta.

Edward je zbolel, ko mu je bilo komaj osem let. Nekaj časa se je moral zdraviti v bolnišnici in zdravnik mi je povedal, da ni njegovo srce popolnoma zdravo, zato ne bo smel igrati žogomet, kakor drugi otroci.

Vendar pa je zrastle v lepega in velikega mladeniča in se delal zdravega in močnega, ker je

bil vselej narave. Toda ko je izpolnil 19. leto, je moral na operacijo za mandeljni, tedaj pa je dobil krvavljenje in moral je ležati leto dni v postelji. Od takrat ni bil več dobrega zdravlja in ni delal pet let, ampak je samo čital napredne knjige. Znanja mu je bila zgodovina vsega sveta, še posebej pa se je zanimal za Rusijo in za vse napredne organizacije. Mnogi njegovi prijatelji ga niso razumeli in so se jezili nanj, ker je bil vedno v knjigah, toda on je šel naprej po poti naprednosti.

Leta 1939 pa se je prav dobro počutil in dobil je primerno delo, da ga je lahko zmagoval. Oženil se je 1. 1941, si pripravil dom, a leto pozneje pa se mu je rodil sinček. Vse je šlo v najlepšem redu do meseca novembra in vsi smo bili srečni in zadovoljni, misleč, da bo tako ostalo. Ali obrnilo se je na slabše in v začetku poletja je prišel hirat in hujsati. Kadar sem ga vprašala, kaj mu je, da je tako suh, je vedno tajil, češ, da ni nič hudega. Proti koncu svojega življenja ni hotel več domov priti, kajti opazil je moje žalostne poglede.

Moral je iti zopet v bolnišnico, kajti srce mu je bilo vedno bolj slabeti. Bolezen je menila prikrival in šele teden pred smrtjo so me poklicali k njemu. Ne morem popisati, s kako žalostjo sem zrla v obraz mojemu ljubljenemu sinu, ki je trpel velike muke preden je izdihnil.

Le prehitro je odšel od nas, zamrl za veke je njegov glas. Spomin nate, sin predragi, se naprej živi in bo živel do konca naših dni.

Na koncu tega dopisa se želim najlepše zahvaliti vsem, ki ste nam stali ob strani v uri žalosti in nas tolažili. Prijatelje človek spozna baš v uri žalosti.

Ker imam precej prijateljev in prijateljic v Ameriki, naj tu navedem moje dekleško ime in kraj, kjer sem bila rojena. Moje dekleško ime je bilo Terezija Pungerečič, doma iz vasi Male Bučke, fara Škočjan, Dolenjske. Po prvem možu sem se pisala Bedenko in sedaj pa Krnc.

Pokojnik zapuščala poleg meniškega Francesa, sinčka Bruce Edwarda, brata Williama in očeta v stari domovini pa strice in tete.

Terezija Krnc.

PREVRATNA STRANKA...

Bellingham, Wash.—V tukajšnjem tedniku Bellingham Guide sem čital nekaj za kratek čas, kar pa je obenem pomembno.

V neki južni državi je črnce vprašal za delo hišnika v šolskem poslopju. Dasiravno ni nikoli posejal šole in se ni znal niti podpisati, je imel srečo in dobil delo. Klerk mu je dal delo in odkazal na aplikacijo, naj se podkriža. Predno pa je mogel nastopiti službo, je moral odgovoriti na običajna vprašanja. Uradnik ga je vprašal: "Do you belong to any party seeking to overthrow the government?" "Yassuh," the applicant replied. The examining clerk, surprised, couldn't believe his ears. He repeated: "Did you say you belonged to a party seeking to overthrow the government?" "Yassuh!" the negro reiterated. "You do?" the now excited clerk ejaculated. "What party?" "The republican party, Suh!"

Pripis: Saj tako tudi kaže republikanska stranka že mnogo let...

George Gornik.

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

Atlantski čarter pokopan...

Izjava predsednika Roosevelta, ki jo je podal zadnji terek na časninarski konferenci, da Atlantski čarter ni nikak formalen dokument, ker ne nosi nikakega podpisa, v bistvu pomeni, da si je tudi njegov glavni avtor umil roke in ga vrgel skozi okno na smetišče.

Predsednik je dejal, da tega dokumenta s Churchillom nista nikdar podpisala, kakor tudi ne predstavniki drugih zaveznških narodov. Izdan da je bil le kot nekakšna izjava ali spomenica, spisana mimogrede in nahitro, o takojšnjih ciljih, ne pa kot legalno obvezen mednarodni dokument. Priznal je sicer, da sta s Churchillom podpisala substanco ali smisel tega dokumenta in zato je v bistvu še vedno veljaven—ne pa obvezen!

Ta verzija je popolnoma nekaj drugega kot so bile lastne predsednikove izjave po objavi Atlantskega čarterja; je popolnoma nekaj drugega kot so bile izjave vseh vlad združenih narodov. Takrat so visoki državni Amerike, Anglije, Rusije in drugih zaveznških vlad deklarirali kot da je to legalen, obvezen dokument. Faktično so izjavljali, da so ga formalno sprejele vse zaveznške vlade.

Ko sta Roosevelt in Churchill 14. avgusta 1941 objavila ta dokument, sta obenem izjavila, da ga je odobril tudi Stalin. Nekaj dni pozneje je državni department poročal, da ga je ruska vlada uradno sprejela.

Ta dokument mogoče ne nosi uradnih podpisov predstavnikov združenih narodov, toda ameriški državni department je prejel od vseh vlad uradno odobritev Atlantskega čarterja. Vsaj javnost je bila tako informirana.

Zdaj, ko je prišel čas za konkretno apliciranje NAČEL tega čarterja, je pa zapihal popolnoma drugačen veter. Sploh ta čarter piba že par let. Najprvo mu je dal brco Churchill, ko je izjavil, da ta čarter "ne sega preko Sueškega prekopa", to je, da ne velja za Indijo in ostale azijske narode (kolonije), marveč samo za zapadni svet.

Potem se je Churchill pridružila Moskva, ki je Atlantskemu čarterju priložila drugo zaščitno v zvezi s Poljsko in baltičkimi državami, katere je enostavno anektirala, na Poljskem si je pa samopašno začrtala novo "strateško" mejo na tako zvan Curzonovi črti, katere neče niti za las modificirati, čeprav je na tem ozemlju pred vojno živelo okrog pet milijonov Poljakov.

To je direktno kršenje prvih dveh točk Atlantskega čarterja, ki pravi:

"Prvič, njih dežele (Amerika, Anglija in druge države, ki so odobrile ta dokument) ne iščejo teritorialnih ali drugih okoristenj. Drugič, njih želja je da ne pride do nobenih teritorialnih sprememb, ki niso v skladu s svobodno izraženimi željami prizadetega ljudstva."

Po objavi tega čarterja smo čitali, da ga je Moskva sprejela s pridržkom, kolikor se teh dveh točk tiče v zvezi z baltičkimi državami, katere je bila že pred dveletjem—takojo po nemško-ruskem raztrganju Poljske. Kar se razkosanja Poljske tiče, je bil po Hitlerjevemu napadu Rusije sklenjen pakt med poljsko zamejno vlado in Moskvo, v katerem je rečeno, da Rusija razveljavlja pogodbo, s katero si je s Hitlerjevo Nemčijo razdelila Poljsko. Ampak tudi ta pakt s poljsko vlado je—krna papirja, kajti Stalin zdaj insistira na približno isto mejo na Poljskem—kot sta jo bila začrtala Berlin in Moskva. Razlika je le majhna v prilog Poljske.

Atlantski čarter vsebuje še druge točke, ki so se nam pred tremi leti zdele premo dalekosežne, ki pa danes izgledajo na papirju kot zelo pomenljive in dalekosežne. Razlog je v tem, ker smo pred tremi leti nekateri še sanjali, da bo posebno ameriška vlada sprevidela kardinalno potrebo in prišla na dan z načrtom za reorganiziranje Evrope v demokratično federacijo.

Ampak namesto tega smo dobili skrajno kratkovidno, škodljivo in stupidno geslo o—"brezpozorni predaji", ki ne pove ničesar, marveč ves čas služi le kot voda na mlin nacijske propagande. Radi stupidne politike, ki je zapopadena v tem praznem geslu in ki le podaljšuje vojno, bo padlo nešteto življenj, bo razdejanega mnogo bogastva in ljudstva bodo osedlana s toliko večjimi dolgovi.

Radi stupidine politike veljati v Evropi, sploh po vsem svetu, načela Atlantskega čarterja postala zelo pomembna, kajti na obzorju je veliko slabša mir kot bi bil, ako bi bil zgrajen na principih tega čarterja.

Toda namesto da bi mu ameriška vlada v teh temnih dneh, polnih razočaranja, skušala dati meso in kri; namesto da bi insistirala na konkretno aplikacijo njegovih načel, ki so na vsej črti zdrava, dasti pomankljiva, je zdaj na se Roosevelt sledil Churchill in Stalinu in temu dokumentu dal zaščitno s svoje strani, čeprav je on sam njegov glavni avtor.

V zadnjih vojni so vsi počakali mirovne konference, na kateri bi razpravljali Wilsonovi famozni točki. Zdaj pa kar sredi vojne "proklamiramo" in za "štrji svobodščine" pripravljajo krpo papirja in pokončajo, s katerem so orvotno beli visoko pesem. Mogoče je bilo, da pride razočaranje predno je zaključena ta, do danes nesprejeta, zveza človeštva.

Dolarski patriotizem

Ta, ki se ne bo kotla milionarjev, so nam pripovedovali vsi tisti, ki so bili pri Pearl Harborjem. Potem je bila ta pesem hitro pozabljena, ker danes, že več let se kujejo profite kot še nikdar v zgodovini. Medtem ko se kujejo gigantične profite, so tudi "naši" pač bogati. Nekaj teh družb, ki so 1. 1941 vozile vojne potrebe, so: Amerike do Sueškega prekopa, so napravile \$26,854,000,000, ki sta od vojna, ki je bil vreden \$31,364,000. Tega milijardnega denarja, ki je prišel iz zvezne blagajne na račun "lend lease", je bilo deležno šest parobrodskih družb.

Slika pevskega zbora, ki nastopi na vnoslovanski praznici dne 31. decembra v Civil Auditoriumu, San Francisco, Calif. Ruski, češki in jugoslovanski narodni plesi v narodnih nošah bodo tudi na programu.

Zapisnik seje gl. odbora JPO-SS

Vrišče se dne 14. novembra 1944 v prostorih glavnega urada SNPJ, Chicago

(Nadaljevanje)

Nadalje tajnik prečita protestno resolucijo podružnice št. 5 JPO, Milwaukee-West Allis, Wisconsin, ki se glasi:

Resolucija in protest

Ker je iz zapisnika gl. odbora JPO-SS z dne 19. oktobra t. l., ki je bil priobčen v nekaterih časopisih, razvidno, da se izvaja na gl. odbor JPO-SS pritisk, da izroči ves denar ali vsaj velik del, katerega so nabrale podružnice JPO-SS širom Amerike, v izključni namen, da se ga uporabi v pomoč SAMO SLOVENCEM v stari domovini, kadar bo Slovenija zopet osvobodjena in bo mogoče poslati tja to pomoč, ne nekemu odboru južnoslovanskih Amerikancev v New Yorku, in KER najmanj 90% Slovencev danes še ni proste ter se ji zato ta pomoč še ne more poslati, in KER v tej zahtevi južnoslovanskega odbora vidimo jasen namen, da se namerava ta denar uporabiti predvsem v politično-propagandne svrhe, to je, da se namerava s tem denarjem deliti pomoč v sedanjih razmerah samo tistim, katere bo ta odbor ali njegovi zastopniki v domovini smatrali za pristaše gibanja, katerega on zagovarja, ne glede na to, ali so ti pristaši Slovenci ali ne, in KER se je ta denar nabral po slovenskih naselbinah v Ameriki pod zagotovilom in obljubo, da se bo pomoč iz njega delila VSEM potrebnim Slovincem in Slovenkam v starem kraju, ne glede na njihovo politično, versko ali kakó drugo prepričanje, ZATO je odbor podružnice št. 5 JPO-SS za Milwaukee in West Allis, ki je v obeh teh naselbinah EDINI uspešno vodil in organiziral vse dosedanje kampanje v ta namen ter pod gornjim zagotovilom in obljubami narodu, na svoji izredni seji dne 12. t. m. soglasno sklenil, da kot EDINI legalni in legitimni zastopniki imenovane podružnice, v katere imenu ima pravico govoriti in glasovati,

NAJSTROŽJE PROTESTIRA proti tej zahtevi južnoslovanskega odbora ter zahteva, da se gl. odbor JPO-SS temu odločno upre in ne izroči nobenega denarja nikomur, dokler ne dobe VSE podružnice JPO-SS po ameriških slovenskih naselbinah prilike glasovati o tem in odločiti, kako in kdaj naj se imenovani denar porabi in kdo naj dobi nadzorstvo nad razdeljevanjem v starem kraju.

Milwaukee, Wisconsin—12. novembra 1944.

Za odbor podružnice št. 5 JPO-SS:

John Oblak, predsednik, Rev. Anton Schiffrer, tajnik, Rev. dr. M. J. Setničar, blagajnik.

Tajnik nato prečita pismo Marie Prislund, predsednice podružnice št. 4, JPO-SS, Sheboygan, Wisconsin, v katerem naznanja, da je njih podružnica že odposlala 2,220 funtov obleke ter nad 100 parov čevljev v skladišče vojnega relifa južnoslovanskih Amerikancev v New Yorku.

Zatem se čita pismo od glavnega tajnika Slovanske zapadne zveze iz Denverja, Colorado, ki izraža željo za popolno kooptacijo z War Relief Fund of Americans of South Slavic Descent, s pripombo, da se tej rešilni organizaciji pridružijo tudi Hrvati in Srbi. Priporočila sklicanje seje, da se takoj nekaj dobi v pomoč narodu v starem kraju.

Nadalje se čita tudi pismo glavnega odbornika Johna Gornika iz Clevelanda, v katerem apelira, da se skliče seja glavnega odbora JPO-SS, in to po namenu glavnega odbora Slovenske dobrodelne zveze in podružnice št. 2 JPO, ki priporočajo, da izvršni odbor JPO-SS določi gotovo vsoto za prvo pomoč narodu v stari domovini.

Prečitana pisma, resolucija in blagajnik se vzamejo na znanje. Sledj poročilo blagajnika.

Blagajnik Jurjovec čita pismo, ki ga je prejel od rev. Schiffrer, tajnika podružnice št. 5 JPO-SS, Milwaukee, Wisconsin, v katerem poudarja, da članstvo njihov podružnice stoji na stališču neodvisnosti od vsake druge organizacije. Pravi: Pri nas se pobira obleka in denar. Pomagajo nam člani lokalne podružnice SANSa. Nabrana obleka se bo poslala na naslov ZOJSA, denar pa na Vaš naslov kot blagajniku JPO-SS.

Blagajnik Jurjovec pravi, da ima še več pisem, toda so le duplikati istih, ki jih je že čital tajnik Zalar. Nadalje izjavlja, da mu je nemogoče voditi seznam posameznikov po verskem prepričanju ali h kateri stranki posamezniki pripadajo, ve pa, da so člani SNPJ največ prispevali.

Poročilo blagajnika se vzame na znanje. Nato poročajo nadzorniki: Gornik, Wedie in Ermenc, in sier, da so pri zadnjem pregledovanju knjig tajnika in blagajnika našli vse v redu.

Se vzame na znanje. Direktor publicitete Janko Rogelj kritizira zapisnik seje od 19. septembra 1944.

Predsednik Cainkar in tajnik Zalar na kritiko odgovarjata in pojasnjujeta, da ker je bil zapisnik imenovan seje zelo površno sestavljen, se je istega v toliko preuredilo, da je odgovarjal sklepom, ki so bili pri dotični seji sprejeti in odobreni. Vsebina zapisa s popravki ni bila nič spremenjena, pač pa samo izpopolnjena.

To potrjujejo tudi ostali navzoči odborniki. Predsednik Cainkar pravi, da je tudi on prejel pozive, ki so večinoma kopije ravnokar prečitanih pisem, razen pisma zastopnikov in zastopnic dveh lokalnih odborov JPO-SS, tih podružnic SANSa in zastopnic Progresivnih Slovencev v Clevelandu, v katerem je zahteva, da se takoj skliče seja gl. odbora JPO-SS in se določi denarno pomoč za nakup potrebnih, ki naj se odpošljejo z ladjo v staro domovino. Nadalje resolucija postojanke št. 34, Detroit, Michigan, ki tudi zahteva, da se vse denarne prispevke porabi za nakup potrebnih za napolnitev jadje, ki v kratkem odpluje v jugoslavijo. Resolucija omenja, da Združeni odbor oziroma njegova pomožna akcija garantira v licenco št. 583, da bo pomoč iz sklada JPO-SS samo za Slovence. Pošlje naj se vojnemu reliefnemu fondu Amerikancev južnoslovanskega porekla preko urada SANS v Chicago. Prejel je tudi pismo od podružnice št. 6, Ely, Minn., ki istotako zahteva, da naj se takoj ves denar od JPO-SS izroči newyorškemu pomožnemu odboru in pa resolucijo št. 56 SNPJ, v kateri se zahteva, da se denar takoj pošlje pomožnemu odboru v New Yorku.

Nato tajnik Zalar pravi: Zahteve, izražene v ravnokar prečitanih pisemih in resolucijah, se prav lepo slišijo. Verjamem tudi, da v gotovih slučajih so te zahteve in priporočila z dobrim namenom izražena. Na drugi strani pa so zahteve, ki prihajajo od ljudi, ki jim gre več za politično moč kot pa v resnici za pomoč slovenskemu narodu v stari domovini.

Zakon, na podlagi katerega so reliefne akcije pri vladi v Washingtonu registrirane in pod katerim je tem organizacijam dovoljeno poslovanje, strogo preprečuje izrabljanje reliefne organizacije v politično propagando. Reliefne organizacije morajo biti samo dobrodelne (relifne) in ne smejo imeti političnega ozadja, po katerem bi se te vrste organizacije zlorabljale v politične svrhe.

Zato vas vprašam: Kdo more meni ali pa komu drugemu dokazati, da je War Relief Fund of Americans of South Slavic Descent izrečno in samo reliefna organizacija? Kdo more meni ali komu drugemu dokazati, da nima omenjena organizacija političnega ozadja, dokler so njeni glavni odborniki po večini tudi glavni odborniki dveh političnih organizacij—SANSa in ZOJSA? Dokler bodo WRFASDD gospodarile in oskrbovale iste osebe kot vladajo in vodijo politični organizaciji SANS in ZOJSA, toliko časa me ne bo nihče prepričal, da je WRFASDD samo dobrodelna ali reliefna organizacija.

Dobrodela in nadstrankarska je v resnici naša pomožna akcija. Mi vsi, in to brez izjeme, bi se morali tega zavedati. Mi vsi bi morali stališče JPO-SS zagovarjati in skrbeti za to, da se blagajne naše pomožne akcije ne bo zlorabljalo v kakršnokoli politične namene. Naša pomožna akcija je bila prva ustanovljena, zakaj jo sedaj razdirati in uničiti?

Podpredsednica Josephine Erjavec pravi, da se ji ne vidi prav, da so prišla ta pisma, ko še vendar zapisnik naše minule seje ni bil objavljen; rada bi vedela, kdo je začel s to propagando in od kod vse to prihaja. (Dalje prihodnjtč.)

Tujerodni voditelji ameriškega delavstva

II. Domala slednja narodnost v Ameriki je prispevala iz svojih vrst ameriške delavske vodilje. Članstvo večine ameriških unij vključuje različne narodnosti in plemena, ki predstavljajo Ameriko. In to je posebno res v slučaju International Ladies Garment Workers unije. Njeno glasilo "Justice" se tiska v več jezikih. Ko je bila unija organizirana v letu 1900, je sestojala njeno članstvo večinoma iz židovskih priseljencev, a danes pa tvori njeno članstvo najmanj trideset različnih narodnosti in ras. Odkar se je oblačilna industrija razširila po deželi, je prišlo v unijo tudi veliko število Amerikancev, ki so potomci starih ameriških naseljencev in pionirjev.

Načelnik italijanske lokalne organizacije velike oblačilne unije je Luigi Antonini, ki je bil rojen v Italiji leta 1883, v Ameriko pa je prišel leta 1908. Kot vodilna sila med italijanskimi delavci, je kmalu napredoval v svoji uniji ter je leta 1919 postal vodja lokalne unije št. 89—ime oz. številka unije je bila izbrana, ker spominja na francosko revolucijo iz leta 1789. Antonini si je zgradil ugled kot nasprotnik fašizma in komunizma. Njegova lokalna unija je bila učinkovita agencija za amerikanizacijo italijanskih priseljencev ter pobijala protidemokratske ideologije. Antonini je bil predsednik Ameriške delavske stranke, ko je bila prvič organizirana leta 1936.

Starosta židovskega delavskega gibanja v Zedinjenih državah je Abraham Cahán, ki je najbolj poznan kot ustanovitelj in urednik lista "Jewish Daily Forward", največje tujezječne publikacije v Ameriki. Rojen je bil v Rusiji leta 1860, toda je moral pobegniti iz Rusije zaradi svojih aktivnosti v revolucionarnem gibanju. V Ameriko je prišel leta 1882. Videč žalostne razmere med židovskimi delavci v Ameriki, je prišel z organiziranjem prve unijske organizacije židovskih krojačev in je drzal židovske intelektualce tako dolgo, da so opustili nikomur koristno teoretično razglabljanje ter se pričeli brigati za aktualno organizatorično delo.

Njegove prvotne aktivnosti so dovedle do ustanovitve Združenih židovskih strokovnih organizacij. Ta strokovna židovska federacija unij je veliko pomagala pri organiziranju novih unijskih organizacij, radi česar je še danes poznana kot starosta unij. Obstoja še danes, toda danes je dve tretjini članstva v njej, ki ni židovskega izvora. Ko je leta 1897 Cahán ustanovil list "Pewish Daily Forward", si je s tem pridobil priznanje kot organizator, publicist in pisatelj. Njegov list je postal glas ne samo židovskih priseljencev, ampak tudi organiziranega delavstva, in pod njegovim vodstvom je tudi izvajal precejšen vpliv na ameriško delavsko gibanje v splošnem, kot tudi na ameriško kulturno življenje.

Mož, ki je tesno povezan z delavskim gibanjem ter je tudi tujerodec, je senator Robert F. Wagner iz New Yorka. Četudi on ni izrečno delavski voditelj, je pa s svojim delovanjem v prid delavstvu v senatu veliko doprinesel k pridobitvam ameriškega delavstva. Senator Wagner se je rodil v Nemčiji, toda je prišel v Ameriko še kot otrok ter je tukaj pohajal solo in je dovršil svoje študije v kolegiju New York. Tekom zadnjih osemnajst let je zastopal državo New York v senatu Združenih držav, kjer je predložil zakonodajne osnutke, kot znani delavski zakon, znan pod imenom National Labor Relations Act, dalje zakon za socialno zavarovanje ter druge delavstvu in ljudstvu sploh koristne zakone. Sedmega novembra letos je bil izvoljen četrtič za zveznega senatorja države New York.

V enem samem kratkem članku ni mogoče omeniti z imeni vseh slovanskih in drugih priseljencev, ki so se povzdignili do važnih pozicij v ameriškem delavskem gibanju. Na pacifiški obali je velika stavka spruvala v ospredje in na javno pozornico dežele Harryja Bridgesa, v Avstraliji rojenega voditelja pomolških delavcev. Njegov vnet nasprotnik na zapadni obali je Harry Lundeborg, na Norveškem rojen mornar, ki je predsednik unije pomorščakov na Pacifiku. V New Yorku je med organiziranim delavstvom dobro znan Michael J. Quill, ki je bil rojen na Irskem leta 1905 ter je predsednik unije transportnih delavcev. V Ameriko je prišel leta 1926 in je bil najprej uposlen pri težakih v času, ko so gradili mestno podulnično železnico v New Yorku. Pomagal je organizirati transportne delavce in uspešno mu je, da je organiziral močno unijo med tisoči delavcev newyorških podulničnih železnic ter drugih prevoznih mestnih linij. S transportnimi družbami je vodil uspešna kolektivna pogajanja, ne da bi se zatekal k oklicanju stavk.

Tujerodec je tudi predsednik Kongresa industrijskih organizacij (CIO) Philip Murray. Rojen je bil na Škotskem l. 1886 in je prišel v Ameriko v letu 1902. Delal je po premogokopih v Pennsylvaniji ter je kmalu dobil vplivno pozicijo v premogarski uniji UMWa, ki ga je leta 1929 izvolila za podpredsednika. Od leta 1940 dalje je predsednik organizacije CIO.

Ko je pred nedavnim govoril o delavskih ciljih, je Murray dejal naslednje: "Kar hočemo in želimo, je živa in delujoča demokracija. Hočemo, da bo imel delo vsakdo, ki je dela sposoben in ki hoče delati. Hočemo, da polno obratujejo naše tovarne, naši rudniki in premogorjini ter trgovine. Sleherna skupina mora doprinesiti svoj delež in v tem mora biti sodelovanje med delavstvom in industrijjo in med vlado in organizirano produkcijo na podlagi splošnega načrta in na podlagi sestavnih industrijskih načrtov. Delavstvo, delodajalci in vlada so se strnili skupaj v produkciji za zmago—združiti se moramo tudi v cilju za zgraditev trajnega miru in trajnega blagostanja". In ko je Murray omenil organizacijo za politično akcijo (Political Action Committee), katerega je organiziral CIO, je pripomnil, "da sedaj smo raztegnili našo borbo za demokracijo iz delavnice do voličev."

Phillip Murray bi bil lahko šel za točko dalje in povedal, da prizadevanja delavstva v Ameriki za politično organizacijo, četudi so za enkrat še predmet nasprotujočih si mišljenj in stališč, celo med delavci samimi, imajo navzlic temu svoj predhodni vzgled, ki sega stoletje nazaj, ko so bili ameriški delavci v New Yorku ustanovili svojo stranko, katere program je vključeval točko proste ljudske šolske izobrazbe.

Od onega časa naprej je ameriško delavstvo, kljub mnogim napakam in pogreškom, bilo vedno tesno povezano s socialnim napredkom dežele, v pogledu ljudskih pravic in izboljšanju življenjskih razmer. K temu je tujerodno delavstvo doprineslo veliko—in ta doprinos je velike vrednosti in važnosti za vse ameriško ljudstvo.—FLIS.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Table with columns for names, titles, and addresses of members of the Slovenian National Support Association in Chicago. Includes names like Vincent Cainkar, F. A. Vider, and others with their respective roles and addresses.

Junaštvo "murmanskih mož"

Od posebnega poročevalca Pomoč, ki jo zavezniki nudijo Sovjetski zvezi, prihaja v deželo po najrazličnejših potih. Zelo važna je severno atlantska pot, ki vodi iz Anglije v Mumanak in o kateri govori zgodba posebnega poročevalca, ki je bil prvi častnik na ladji "Empire Bard," v svojem zasebnem poklicu pa je jetniški paznik. Imenovali so jih "murmanski možje." Bilo jih je 43; posadka 3,000-tonske trgovske ladje, ki je skozi polnih šest mesecev ob vsakem trenutku lahko pričakovala gotovo smrt. Tristo krat v štirih mesecih so jih napadli nemški letalci v samem murmanskem pristanišču. Murmanski možje pa se niso udali, saj je bila njihova ladja za iztovorjevanje angleških in ameriških tankov, letal in vozil neobhodno potrebna. Njihova zgodba pričena pred dvema letoma v mesecu marcu. Takrat so z ladjo "Empire Bard" v veliki spremljavi pluli proti ruski zemlji. Kljub velikim neizogledam med potjo niso takrat niti slutili, da jih najtežje preizkušnje čakajo prav za prav šele, ko bodo svoj cilj dosegli. Gospodar ladje je bil kapitan H. R. Saalman iz Liverpoola. Med posadko je imel tudi osem topničarjev. Vožnja skozi Severno ledeno morje je bila dovolj nevarna. Krčela podmorje in strmoglavcevi so jih neprenehoma napadali. Enkrat je morala "Empire Bard" obrniti nazaj, ker so jo ledene gore občutno poškodovale. Kljub temu je got nadaljevala, čeravno so ji nemški letalci s strojnjam in lahkimimi bombami poškodovali krov. Ranjen pa ni bil nihče. 6. maja so prispeli v Murmanski. Posadka je bila močno izdelana po dolgi poti, ali ko so se vsidrali, so prešli najpo velje. Žerjavi na pomoč so bili od nemških bombnikov vsi razdejani. Drugih dvigal ni bilo mogoče dobiti, da bi iztovorili težke tanke in motorna vozila "Empire Bard" je bila opremljena z močnim gibljivim žerjavom in so jo zato izbrali za izkrcavanje težkega vojnega gradiva. V luko je prihajalo na sto tovornih ladij, ki so se morale čimprej znebiti svojega dragocenega tovora. Murmanski možje so izpraznili svojo ladjo, nato pa se popolnoma posvetili izkrcavalni službi kot gibljivo dvigalo šte. 1. Za murmanske možje ni bilo od-

Oblačilna kompanija kaznovana

Plačati bo morala vsoto \$535,139

Chicago, 21. dec.—Urad administracije cen je kaznoval Reliance Clothing Manufacturing Co. zaradi kršenja regulacij. Kompanija je bila spoznana za krivo navijanja cen. Urad je odločil, da mora kompanija plačati denarno kazen v vsoti \$535,139. Ta predstavlja znesek višjih cen, katere je računala odjemalcem. Marion W. Isbell, pokrajinski direktor urada administracije cen, je dejal, da je to tretja najvišja denarna kazen izmed onih, ki so bile naložene kompanijam zaradi kršenja regulacij. A. T. Bard, predsednik kompanije, je izjavil, da so tehnična vprašanja zapletena v tolmačenju regulacij, zaeno pa je ponovil trditev, da kompanija ni kršila regulacij.

Albanski kralj Zog in Angleži

London. (ONA)—Kralj Zog je predal pred kratkim angleški vladi memorandum, v katerem je razložil, kako naj bi bila organizirana vlada v Albaniji. Sprejem dopisa je bil tako hladen, da je Zog zdaj celo odklonil sestati se z nekim manjšim uradnikom zunanega ministrstva. Zog tudi ne kaže nobenega nagnjenja, da bi predal časopisu svoje ideje—najbrže radi tega, ker dobiva poročila iz svoje zemlje, iz katerih je razvidel, kako močno je v narodu gibanje narodne osvoboditve.

Francoski vojaki prodirajo po belforškem prelazu, odkoder so udrl v Nemčijo ob švicarski meji.

AGITIRAJTE ZA PROSVETO! 1944 WAR FUND LET'S GIVE

NAZANANILO IN VABILO De/nika seja delničarjev SLOVENSKEGA DELAVSKEGA DOMA, 15335 Waterloo Rd. (Collinwood)—Cleveland, Ohio, se vrši v petek, dne 26. januarja 1945

RDEČA KOKARDA

Roman iz velike francoske revolucije

STANLEY WEYMAN

(Nadaljevanje)

Zaman je predsednik zahteval miru. Njegov glas se je utapiljal v neugnanem hrupu, ki je podvojil svojo moč, kolikorkrat sem poizkusil govoriti, in je ponehal šele tedaj, ko sem opustil ta namen.

Naposled je gospod Saint-Alais vzdignil roko in trudoma pripravil skupščino do tega, da je utihnila. Preden sem se utegnil okoristiti s tem, se je oglašil predsednik.

"Skupščina plemstva Quercyjske pokrajine," je rekel naglo, "se je izjavila za to spomenico, ki poudarja naše stare pravice in naš izjemni položaj v državi. Edini, ki ugovarja, je vikont de Saux. Spomenica je tedaj sprejeta.

"Protestiram," sem zaklical z iznemoglim glasom.

"Saj pravim, da protestirate," je posmehljivo odvrnil predsednik in zbornica je iznova udarila v krahot. "Spomenica bo predložena. Vprašanje je rešeno."

Se tisti mah je dobila dvorana običajno lice. Člani, ki so bili vstali, so se vrnili na svoja mesta, nekaj jih je tudi odšlo in predsednik je prešel na dnevni red. Vsaka sled o nevihti je izginila in vse je bilo spet tako, kakor pred mojim prihodom.

To velja tudi o okolici mojega sedeža; zakaj nobena osamljenost in nobena ločitve od mojih stanovskih tovarišev ne bi bila mogla prekiniti tiste, v kateri sem bil nekaj trenutkov poprej. Toda med tem, ko sem imel preje o rožnje v zalogi in osvetlo za cilj, je bilo zdaj vse drugače. Moja puščica je bila izstreljena; klavirno sem sedel na svojem mestu, uklenjen v vsiljeno mi molčanje in zajet med pogleda tujih oči. Čedalje hujša poparjenost se me je polasčala in komaj sem čakal, da bi se lahko odstranil; toda nisem upal ne ganiti se ne pogledati okoli sebe.

S trpkobo sem mislil na to, da nisem bil dosegel nikakega resnega uspeha: žrtvoval sem se bil kakor pravi Don Quijote in se brez pametnega razloga pokazal trmastega svojeglavca. Prepozno sem izprevidel, da bi bil lahko odnehal s pridržkom drugačnega mnenja in očeval svoje prepričanje, a zaradi sloge pristal na sklep večine, ki ga nisem mogel izpremeniti. Lahko bi bil ...

Toda joj, zdaj je bilo vse eno, kaj bi bil lahko storil; važno je bilo to, da nisem bil storil ničesar. Kocka je bila pala. Izjavil sem se bil zoper svoj lastni stan; zatajil sem bil vse, kar mi je šlo po mojem položaju. Postal sem bil tujec med svojimi ljudmi; in hladni nakloni, s katerimi so me podravljali tisti, ki so zdaj prihajali mimo mene, so bili vse drugo preje nego komedija z njihove strani.

Sam ne vem, koliko časa bi bil še prenašal ta mučniški položaj, preden bi se bil ojunakel in odšel; toda iz vnanjega sveta je prišlo nekaj, kar me je osvobodilo ukletja. Vratar je pristopil k meni in mi je podal pismo. V ognju sovražnih pogledov svoje okolice sem ga nerodno odpečatil. Spoznal sem Louisevo roko.

"Ako vam je ostala le še iskrica časti," je pisal, "tedaj me neutegoma poiščite na trati za kapitulacijo. Če to storite, se boste še lahko šteli za plemiča; če pa odklonite ali če zamudite le še deset minut, razglasim vašo sramoto po vsem Quercyju. Tisti, kdor preboli zausnico brez osvete, nima več pravice, da se imenuje Adrien du Pont de Saux."

Dvakrat sem prečital to pisanje, med tem ko je vratar čakal odgovora. Njegov ton je bil okrut in neumljen — in vendar mi je srce omagavalo med čitanjem in le s težavo sem zdržal solze vpricho teh ljudi, ki jih ne bi bili razumeli. Ne, Louis me ni mogel več varati.

To pismo, ki mu je bilo tako malo podobno, ta poizkus, da bi me zvalil venkaj in me iztrgal nasprotnikom, ki so bili bolj neumljeni od njega, je bilo preveč očitvidna ukana, da bi me bilo moglo zapeljati. Ledena skorja, v katero sem se bil zavalil, se je mahoma raztopila. Čeprav nisem bil zato nič manj sam, se vendar nisem več čutil tako zapuščenega. Spomnil sem se, da sem naposled vendarle Adrien du Pont de Saux, ki nisem zagrešil nikakega zločina mimo tega, da sem v svoji pokrajini zagovarjal nazore, ki so jih Lamothe in Mirabeau, Liancourt in LaRocheffoucauld zagovarjali drugod; vsa moja krivda je bila v tem, da sem branil pravico.

Toda vratar je čakal. Vzel sem s pulta pred seboj list papirja in sem napisal nanj odgovor: "Adrien se ne bo bil z Louisem zato, ker je Saint-Alais udaril Sauxa."

Zložil sem list in sem ga dal vratarju. Nato sem se vrnil na svoje mesto, ves izpremenjen, čuteč v sebi moč, da kljubujem pogledom teh ljudi in sleherni nesreči, ki utegne priti name.

Kakorkoli se je quercyjsko plemstvo z Gontauti in Marignaci na čelu branilo teh čustev, prijateljstvo, velikodušje in ljubezen vendarle še niso bile izginile s tega sveta. Tudi če bi trava zarašala saški dreved in se moj grb ne bi nikoli spojil s saint-alaiskim — radosti, zaradi katerih mi je bilo vredno živeti, vzlic temu ni bilo konec.

Tako pokrepčan sem vstal in sem hotel oditi. A tisti mah se je vzdignilo razen mene še do dvanajst članov, ki so po drugem prehodu krenili proti vratom, ne da bi skrivali svoje sovražne namene; videti je bilo, da me hočejo pri izhodu ustaviti in začeti z menoj preprič. Razburjenje je bilo tolikšno, da je predsednik prestal čitati, čakaje, kakšen bo konec spopada; večina članov, kar jih je bilo še na svojih mestih, je vstala, da bi bolje videli. Uganil sem, da se me hočejo javno lottiti, in srdita radost je izpodrinila v meni vsa ostala čustva. Stopal sem počasi, toda ne z strahu. Strasti, ki sem jih celo uro brzdal v sebi, so me spravljale v pravo razpoloženje; za nič na svetu ne bi bil hotel prenehati razpletka. Prišel sem do znožja stopnic; še trenutek in spopad bi se bil pričel — a tisti mah je udaril skozi zaprta okna nenaden vihar vzvikov, ki se je bil vzdignil nan ulici, in nas je tako osupil; da smo vsi odreveneli. Z odprtimi usti smo prisluhnili; tudi tisti, ki prej niso bili ostavili svojih sedežev, so zdaj skočili na noge in celo predsednik sam je prepadeno vprašal, kaj to pomeni.

Namestu odgovora se je hrup ponovil: zmoglavno, hripavo in zategnjeno vpitje, od katerega so se tresla okna. Poleglo se je, ne da bi prestalo, razlilo se v daljo in spet naraslo. Odkar sem živel, še nisem bil slišal takega krika.

Po malem so se izvijale iz občega hrupa različne besede in se pridruževale druga drugi, dokler se ni ozračje nad vsem cahorikim mestom zamajalo od mrkega bučanja klicev: "Doli Bastilja! Doli Bastilja!"

Usojeno nam je bilo, da se kmalu navadimo podobnih krikov in se sprizajmimo z njimi kot pogoltnim lajejem ulice in zlovesčim glasom usode, trkajoče na vrata vsega naroda in vseh posameznih ljudi. A tistikrat nam je bilo to še novo in člani skupščine, ne vedoč, ali naj se hudujejo ali vznemirjajo zaradi te nove motnje, so se zadovoljevali s tem, da so vprašujoče gledali predsednika in razjarjeno grozili drhall. In res, kdo ji ne bi bil zameril, da je postajala objestna, ko je toliko stoletij vdano igrala vlogo poslušnega psa!

(Dalje prihodnjiti.)

Oskrbovalno moštvo na otoku Saipanu naklada municijo na veliki superbombnik za polet nad Tokio. Veriga nabojev za težke strojnice je tako teška, da jo more vložiti le več moč.

VAJENEC IVEK

Majhna vas v Liki. Majhna in ubožna, kakor je ubožna vsa pokrajina okrog nje. Kup hišic, drobnih in neznatnih, se je stisnil med goli krš. V dolnicah pod vasio so krpe rdečkaste zemlje. Te krpe so edino bogastvo vaščanov. V koših jo znašajo skupaj, čuvajo jo, kakor bogatin svoje zlato. Ogradijo jo, da jim je veter ne odnese, da je plohe ne odplavijo. Na pomlad jo obrnejo, grudo za grudo zrahljajo in pognoje, da bi čim več iztisnili iz nje.

Na krsnatih obronkih raste skopo zelenje. Sopi trave in prtiličnega grmičja. Tam se pasejo ovce. Ovce so drugo bogastvo vaščanov. Njih sicer ne uničuje suša, kakor uničuje krompir in druge sadeže, toda ovce lahko zbole in poginejo. Pozimi se lahko približajo volcje in jih pokoljejo. Gorje družini brez ovce. Kako naj živi brez njih, ko je življenje že itak usmiljeno trdo. Zato gredo moški iz liških vasi vsako pomlad v svet.

Krošnjarijo, opravljajo težaka dela, se mučijo in ubijajo od zore do mraka, gladujejo, čuvajo vsak dinar in se na zimo vrnejo na svoje domove. Pridejo upognjenih hrbtov, bledih, izpihtih obrazov, težkih, izdelanih rok. S preostankom poletnega zaslužka preživljajo čez zimo sebe in družino. Na pomlad gredo spet. Tako je iz leta v leto, dokler neke zime ne pride starost in jih ne pusti več v svet. Pa se zgodi, da tudi mlad, stasit fant ostane doma. Kadar se ga poloti kašel. Oni suhi, strašni kašel, ki raztrga pljuča, da nekoga dne bruhnejo kri, mlada, ponosno, liško kri. Potem pljuča ne diha jo več. Fanta, lepega liškega fanta, do kosti omršavljenega položijo v trdo kraško zemljo.

Zgodi se tudi, da se nekateri izmed njih iz tujine nikdar več ne vrne. Umri je nenadoma, ponesrečil se je pri delu. Od nekega pošljejo svojemc njegov oobleko, izdelano in oguljeno. Morda tudi kak dinar, ki so ga slučajno našli pri njem.

Potem obledi tudi spomin nanj. Kajti neke pomladi odide v svet njegov sin ali brat ter se na zimo vrača truden in zbit, kakor se je nekajd vračal rajnik.

V Liki je mnogo sivega kamenja.

V Liki je mnogo sivih, mračnih skrbi. V Liki je doma tudi Ivek. Štirinajst let je bil star. Najstarejši med šestimi otroki. Dokler je bil Ivek še doma, je delal kakor odrasli. Znašel je zemljo, jo gnojil in pasel ovce. Kadar je sedel na skali in z dolgo šibo v rokah pasel ovce, ki so se pasle po redkem zelenju, je sanjal o širokem svetu, ki leži nekje daleč za liškimi krasom. Njegov oče je pozimi mnogo pripovedoval o njem. Ivkove oče je bil krošnjar. V vojni je izgubil desnico. Nobenega težkega dela ni mogel več opravljati. Za zadnje novce je kupil krošnjo in na spomlad odšel. Dolge mesece ga njegovi otroci niso videli. Le včasih je od njega prišlo pismo, napisano s tujo roko. Pismu je bil navadno priložen bankovec. Za prvo silo, je pisal oče. Za sol in vžigalice.

Pozimi, kadar je bil oče doma, so se deca in mati stiskali v tesnem, mrzlem prostoru krog njega. Zunaj je divjala burja, prenašala je cele grove prhkega snega. Zasipal je pota in hiše. Nikamor se ni bilo mogoče gani. V izbi pa so iz očetovega pripovedovanja rastle pred Ivkovimi očmi bajne slike. Veliki zeleni gozdovi, široke, bele ceste, šumeče reke, železnice in avtomobili, prostrana polja, bela mesta, visoke hiše, bogati, srečni ljudje. In Ivek je sanjal o teh

Razni mali oglasi

"BUS BOYS"
STALNO DELO
DOBRO DELOVNO STANJE
Dobra plača—pridite še danes!
Oglasite se
Edgewater Beach Hotel
v uposlovalnem uradu
5357 Sheridan Road
\$50.00—PROSTO
Ako nam naznanite nekoga, ki ima dobro karo na prodaj—ali pa mi kupimo vašo in vam damo \$50.00 povrh v gotovini.
Kličite: SEELEY 0607
Po 6. P. M. pa Juniper 1530
POMIVALKE POSODE
Stalno delo. Ob nedeljah in praznikih se ne dela. Oglasite se v Employment Office, 3rd floor.
MARSHALL FIELD & CO.
State—Washington

Razni mali oglasi

"BUS BOYS"
STALNO DELO
DOBRO DELOVNO STANJE
Dobra plača—pridite še danes!
Oglasite se
Edgewater Beach Hotel
v uposlovalnem uradu
5357 Sheridan Road
\$50.00—PROSTO
Ako nam naznanite nekoga, ki ima dobro karo na prodaj—ali pa mi kupimo vašo in vam damo \$50.00 povrh v gotovini.
Kličite: SEELEY 0607
Po 6. P. M. pa Juniper 1530
POMIVALKE POSODE
Stalno delo. Ob nedeljah in praznikih se ne dela. Oglasite se v Employment Office, 3rd floor.
MARSHALL FIELD & CO.
State—Washington

bajnih rečeh. Tako žive so bile sanje, da bi kar roko iztegnil in jih potipal. Le enega ni mogel očetu verjeti: da se tudi v tem lepem svetu težko živi.

V Ivkovi petnajsti pomladi je oče dejal, da ga vzame s seboj. Izučiti ga bo dal v Zagrebu za mizarja. Mizar naj bo, da mu ne bo treba krošnjariti in se mučiti na nevhvaležnem kršu. Tako je menil oče in Ivku je zaigralo srce. V oni lepi svet pojde, ki mu je še vedno žarel pred očmi izza očetovega zimskega pripovedovanja. Ponosno je dvignil glavo. Vesel je bil neprikritega spoštovanja, ki so mu ga izkazovali mlajši bratje in sestri in

vaški tovariši. Kar čez nozrastel v moža, ki si bo sam žil svoj kruh.
(Dalje prihodnjiti.)

Razni mali oglasi

Hotelske služkinje in čistilke

STALNO DELO
DOBRE DELOVNE OKOLIŠE
"Full" ali "part time," kakor se \$92.00 na mesec. Oglasite se
EDGEWATER BEACH HOTEL
v uposlovalnem uradu
5357 Sheridan Road
FIREMEN—KURJACI
za stoker kotel, nočno ali dnevalno delo, dobra plača.
YELLOW CAB CO.,
57 E. 21st Street.

DELO DOBE
HIŠNICE
"JANITRESSES"
Ženske za čiščenje
Delovna ure od 5:30 popoldne do 12. ure zvečer.
Vojno naša industrija.
Rabimo tudi pomočnice v jedilnici
VPRAŠAJTE pri
ILLINOIS BELL TELEPHONE COMPANY
"EMPLOYMENT OFFICE" ZA ŽENSKO
Street Floor
309 W. Washington Street

TISKARNA "S.N.P.J."
sprejemna vna
v tiskarsko obrt spadajoča dela
Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI
. Vsa pojasmila daje vodstvo tiskarne
. Cene zmerna. unikiško delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:
SNPJ PRINTERY
2857-59 S. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4864

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO
Po sklopi izredne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6.00 za eno letno naročnino. Če va člani še plačajo pri zasemanju \$1.50 za tednik, se jim to prišteje h naročnini. Torej sedaj ni vroška, recite, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vaši družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.
Pojasnilo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vrsto lista Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vrsto naročnino.

Cena lista Prosveta je:

Za Zdrul. države in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolico je \$7.50
1 tednik in 4.00	1 tednik in 6.50
2 tednika in 7.00	2 tednika in 11.00
3 tednika in 9.50	3 tednika in 15.50
4 tednike in 12.00	4 tednike in 19.00
5 tednikov in 14.50	5 tednikov in 22.50

Za Evropo je \$9.00

Ispolnite spodnji kupon, priložite potrebno vrsto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto. list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ.
2857 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priročeno pošiljam naročnino za list Prosveto vrsto \$

1. Ime Čl. družine št.

Naslov

Ustavite tednik in ga pripričajte k moji naročnini od slededih članov moje družine:

2. Čl. družine št.

3. Čl. družine št.

4. Čl. družine št.

5. Čl. družine št.

Mesto Država

Nov naročnik Star naročnik

POSTELJA GOSPODA FIBRIHA
Oskar Hudales

(Nadaljevanje.)
Tam jih je čakal Slapar, ki se je bil pripeljal z vlakom. Dobro kupčijo je naredil in bil je tako dobre volje, da je podaril vsakemu splavarju cigaro. Nato jim je odšel še mezdo. Vsak je dobil 25 dinarjev.
"Zdaj si videl, koliko dela in trpljenja je treba, da zaslužiš 175 dinarjev," je dejal oče Matevž Jožetu, ko jih je še vse moker nesel vlak nazaj proti domu.
"Samo 175 dinarjev?" se je začudil Jože. "Saj ste dobili 225 dinarjev."
"Na voznjo, ki si jo moram plačati za nazaj, si pozabil. Petdeset dinarjev stane voznja z železnico in avtobusom," je odvrnil oče. "Tri dni smo delali, vedno mokri in izmučeni. No, le izračunaj, koliko sem na dan zaslužil. Delali smo več ko 14 ur dnevno."
"Približno 58 dinarjev na dan, ali okrog štiri dinarje na uro,"

Vežanje splava stane, pre-računano na m³ 8.00
Splavarski stroški, pre-računani na m³ 45.00
Drugi stroški (bolniško zavarovanje itd.) 14.00
Skupaj 165.00

Slapar je zaslužil pri m³ lesa 115.00
"Da, taka je ta reč," je pripomnil oče, ko sta račun izgotovila. Sedem ljudi je moralo trdo delati, da so zaslužili skupaj 131 dinarjev, dočim je Slapar brez naporov zaslužil sam 115 dinarjev. Tri sto kubičnih metrov lesa smo danes pripeljali. Lepo je biti trgovec."
Zagledal se je skozi okno in dolgo molčal. Le včasih je tiho zastokal.
"Kaj vam je, oče?" je zaskrbelo Jožeta.
"Ah, nič hudega," je trudno odvrnil Matevž. "Revmatizem, stara splavarska bolezen . . . Trga me v križu in nogah. Kmalu me bo strl. Potem boš ti splavar. Tudi ti se ga boš nalezil in na starost te bo zlomil, kakor jih je že tisoče."
Vlak je drvel skozi tih, meglen pomladanski večer.

KUHARSKA KNJIGA: Recipes of All Nations
RECEPTI VSEH NARODOV
NOVA IZDAJA STANE SEDAJ \$3.00
Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani
Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka je posebno v navadi.
Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izvežbati in izpopolniti.
Naročite pri
KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th Street New York 11, N. Y.